

אמירה לנכרי בשבת ויום טוב - שיעור 500

- I. אסור לומר לנכרי** לפרסם ע"י הטלפון בשבת שנוולד לו בן שאמירה לנכרי שכות או משום שליחות או משום דבר דבר או משום שלא יהיה שבת קלה בעיניך או משום כולם
- II. נמצא בשבת בבית מלון** שהחדרים נפתחים ונעלים באמצעות עין אלקטרונית מותר לומר לנכרי שיבטל את מערכת החשמל בדרך קלוקל ושכירה דהוי שבות דשבות במקום מצוה ואפשר גם לומר לנכרי שיאמר לנכרי אחר (מלאכים אמניך זף ק"ו) מ"מ אינו מותר ללכת למקום כזו רק אם הוא במקום צורך גדול ואין לו בית מלון אחר (ד"ע)
- III. דלת בבית גדול שנפתח ע"י שומר** הפותח את הדלת בלחצן חשמלי מותר ליהודי להכנס אם הלחצן הוא לטובת השומר שאינו צריך לעמוד לפתוח הדלת (מלאכים אמניך זף ק"ז) אבל באופן אחר אסור מ"מ אם הנכרי פתח דלת חשמלית עבור ישראל באופן שאסור לומר לו לפתוח מסתמא דמותר לעבור דרכה דהוי רק כמברית ארי וכהסרת המניעה ועיין באשל אברהם (רע"ו) דנכרי שהדליק נר בשביל ישראל שלא יישן בלילה יחידי דהוי כמברית ארי ואין הנאה בפועל ולא דמי לאשה שיכולה לטבול לפני השבת וטבלה במזיד בשבת דיש להחמיר לאוסרה בשבת לבעלה דגוף האשה נתקנה משא"כ פתיחת דלת חשמלית או הדלקת נר לישן יחידי דאין בזה תיקון כי אם הברחת ארי (שם זף ט"ח)
- IV. ליכנס בעלעוויטאר בשבת ויו"ט** כשנכנס אדם רשע לצורך עצמו אסור וכשנכנס נכרי לצורך עצמו מותר מדינא אבל אסור משום מראית העין ואם הוא ידוע לירא שמים וכ"ש אם הוא ת"ח יש בזה גם משום חילול השם ועוד אפשר דאסור מדינא משום שכל הנכנס מוסיף עבודה בחשמל (אג"מ 3 - ז"ה 3סופו) ועיין באג"מ (ה - י"ח - כ"ז) לענין הניצוצות שיוצאין בשבת בשעת דבקות חוטי החשמל זה לזה שלא הוי פ"ר דלא ניחא ליה כיון שאי אפשר להשיג כח החשמלי שיוליכו המעלית בלא זה ולכן יש לאסור ואולי מטעם זה אפילו במעלית שבת יש לאסור ורק חולה או זקן אפשר יש להתיר וע"ע בשש"כ (כ"ג - מ"ט - ג"ח ובהערות) שהתיר במעלית שבת בשם רשז"א
- V. להדחת כלים** עיין במ"ב (תק"ט - ל"ה) דהדחת כלים הוי שבות וע"י נכרי הוי שבות דשבות ושרי רק במקום מצוה ויש מתירים משום דהאיסור משום טירחת ישראל ומשום טירחת נכרי לא גזרו (תשובות והנהגות ח - כ"ג)
- VI. להדחת הרצפה** עיין בכף החיים (של"ז - כ"ח) דאפילו אם סוחט הנכרי הבגד שמנגב הרצפה מהמים שבולע כדי שיחזור ויקלוט עוד אין איסור בדבר דהנכרי אדעתיה דנפשיה קעביד דיכול להדיח במכבדת שאינו בולע ועוד כתב שמוטב שיהיו הנשים שוגגין ולא מזידין ואם היה הרצפה מלוכלך מאוד שיהיה שם אורחים או חשש משרצים יש להתיר ועיין במלכים אמניך (ו - הערה ג) דאם דרך ההיתר קשה לנכרי לא נחשב הדבר לאפשר בדבר היתר א"כ אין להתיר בעניינינו וצ"ע דמהאג"מ (ד - נ"ד ז"ה דלטעם) אין משמע כן רק דמותר בכל אופן
- VII. להוביל תינוק בעגלה לבית הכנסת** כדי שאשתו יכולה להיות בשבע ברכות עיין במלכים אמניך (י - ח) שהביא הגרי"ד מבריסק דהא מותר לומר לנכרי להביא מרה"י לרה"י דרך רה"ר דקיי"ל דרה"י לרה"י דרך רה"ר פטור מה"ת והוי אמירה לנכרי במלאכה דרבנן ואף אם הנכרי עומד לפוש ברה"ר מ"מ הוא לא ציוה לנכרי שיעמוד לפוש ואינו מעצם השליחות ועוד כתב שגם הראבי"ה (שו"ע שכ"ה - י) סבר דכשאפשר בהיתר ליכא איסור אמירה לנכרי ולכן ברה"ר דיכול להביא ע"י מחיצות בנ"א מותרת האמירה לנכרי ועוד יש לצרף דעת הבעל העיטור שהביא הרמ"א (רע"ו - 3) להתירא וכ"כ באשל אברהם מבוטשאטש (ש"ז - ה) דכיון שאפשר לתקן העירוב ע"י עניבה ממילא אין איסור ע"י נכרי בקשר גמור אמנם שמעתי מרב שלמה זלמן ברין שקשה להקל yellow light ואבאר
- VIII. להסיר הכסם מבגדו** שהוא בושה גדולה ללכשו ואין לו אחר וצריך להיות בין האנשים עיין בשער הציון (שכ"ז - י"ז) דמותר לקטום הקיסם ביד כדי לחצות בו שיניו דביד הוי

שבות ע"י ישראל ומותר לכבוד הבריות וכ"ש בנ"ד דהוי שבות ע"י נכרי ועיין בכף החיים (ש"ז - ל"ו) שהביא השו"ת שואל ומשיב באחד שנכנס בליל יוה"כ לבית הכסא עם הקיטיל ונטנף בצואה והתיר שם לכבסו ביוה"כ ע"י נכרי ומדברי השואל ומשיב משמע דגם לתפור בגד שנקרע באופן שאין לו אחר וצריך להיות בין האנשים שהוא בזיון גדול דמותר ועיין עוד במ"ב (ש"ז - ל"ו) ובשער הציון (מ"ד) דדוקא שבות דשבות מותר לכבוד הבריות ואפשר דשם לא היה בזיון גדול

IX. לפתוח הברז של מים חמים או הכקבוק שיש בו טבעת שנפסק בפתיחתו אין לאסור דהוי פ"ר ע"י נכרי שמותר וראיה מתנור בית החורף (ה"ג - ה) וכ"כ האג"מ (ז - ס"ח) בענין פתיחת המקרר שיש בו אור שיש להתיר ע"י נכרי וזה כהמג"א (רע"ז - ז) והמג"א (ש"ז - ה) ודלא כהט"ז (ה"ג - ה) שאוסר ואפשר אף להרמ"א אין להתיר רק על איסור דרבנן כהגר"א וע"ע במ"ב (רע"ז - ל) דבנר של שמן נכון להחמיר שלא לומר לנכרי שילך עמו במרוצה כי אי אפשר שלא יתקרב עי"ז השמן לפתילה ואפשר משום שהוא פ"ר ע"י איסור דאורייתא כהרמ"א ודלא כהאג"מ שפסק כהמג"א וע"ע במלאכים אמניך (י - הערה כ"ד) שהוא מפרש הענין באופן אחר לגמרי ואין דבריו מוכרחים ואבאר

X. להוביל חולה ששחרר מבית חולים במכונת הביתה עיין באג"מ (ה - קל"ז) דאין בנסיעה במכונת כשהנהג נכרי חילול שבת ממש לכן אם אין לו כל אפשרות להשאר שם והוא בגדר חולה שאין בו סכנה מותר לו לנסוע עם הנכרי בשבת לביתו וכתנאי שאין לו מקום אחר להיות שם סמוך לבית החולים אמנם יולדת שהולכה לבית חולים ופסקו הצירים עיין בשו"ת שרגא המאיר (ד - ל) שאסור לה לשוב ע"י נהג נכרי אפילו אם אין זה נוח לה להשאר בבית חולים ורק אם א"א להשאר בבית חולים מותר ולענין ילדה קטנה שרגלה התנפחה ולא יכולה ללכת אם מותר להזמין מכונת עם נהג נכרי כתב המלאכים אמניך (ה - הערה ט"ז) שיותר טוב לשאת אותה דרך שינוי או אפילו בלא שינוי בכרמלית אם שייך ההיתר דהחי נושא את עצמו (אם יכולה ללכת בקושי) דע"י מכונת יש זלזול שבת יותר ולי נראה דהאג"מ כתב דאין איסור כל כך להיות בקאר ולכן אפשר דיותר טוב במכונת וצ"ע אם שבות דשבות ע"י ישראל יותר קל מאמירה לנכרי בדאורייתא וראיה מבעל העיטור דיותר קל ואבאר ועיין במ"ב (תל"ט - ה) דלעבור הנהר בספינה ע"י נכרי יש מחלוקת אם מותר לצורך מצוה מ"מ בספינה האיסור רק מדרבנן והמכונת הוי מדאורייתא וצ"ע

XI. לטלטל המנורה מהשלחן ע"י נכרי עיין ברמ"א (רע"ז - ג) דמותר לומר לא"י לילך עמו ליטול נר דלוק כבר הואיל ואינו עושה רק טלטול הנר בעלמא ואין להתיר אלא לבני תורה דילמא אתי למיסרק ולהקל יותר (מ"ב כ"ט) וטעם ההיתר משום דהישראל יכול לטלטלו ע"י שינוי דלא גזרו טלטול ע"י שינוי (ש"ח - ה) ולכן אינו אסור לטלטל המנורה ע"י אמירה לנכרי שהוא עצמו יכול לטלטלו בשינוי

XII. להדליק אור חשמל בחדרי קטנים בני חינוך שהם צריכים לאור ללמוד יש מתירים לומר לקטן שהוא יאמר לנכרי עיין בבה"ל (ש"מ"ג) שהביא רבינו עקיבא איגר שיכול לספר לקטן איסור דרבנן בידיים לצורך הקטן שאף הגדול יהנה מכך ולכן אמירה לנכרי הוא קיל טפי מהוצאת הקטן את חפצו דרך כרמלית שהתיר הגרע"א ועוד יש לצרף את שיטת בעל העיטור הסובר דלצורך מצוה מותר לישראל עצמו לומר לנכרי ויותר טוב לומר לנכרי שברצונו לכבד הנכרי בייך שרף ודברים אחרים ובאופן זה עושה אדעתיה דנפשיה

XIII. לכבות הגאז בשבת עיין בשו"ע (ש"ל"ז - כ"ה) דנכרי שבא לכבות א"צ למחות דאדעתיה דנפשיה עביד אבל אמירה אסור אפילו בדליקה וכ"ש בנ"ד ויש מתירין דהוי רק גרמא ע"י נכרי (מלאכים אמניך ו - ז) ויש אוסרים דהוי בכלי של ישראל ובביתו ואבאר

XIV. לפתוח המזגן האויר עיין באג"מ (י"ד ג - מ"ז - ז) דאפילו דרך רמיזה הוי פשוט וברור דאסור ולא דמי לאומר לנכרי שהנר אינו מאיר יפה (מ"ב ש"ז - ע"ו) דהתם יכול לקרוא בשעת הדחק שיש לו אור בחדר משא"כ כאן אין לו אויר קר בחדר